

Симптоматично, що навіть книжкові тексти наразі ми читаємо з екрану (електронні книги, електронні ресурси бібліотек тощо). Таким чином, вербальне слово через подвійне заперечення екраном знов, відродившись, повернулось до людства. Отже, поступово екран перетворився на своєрідний «портал», що забезпечує користувачеві вихід у іншу, радше — у інші культурні реальності, кожна з яких має власні негерметичні сайти, домени, канали інформації та комунікації. Окрім домінантної/титової культури, представлені інтерактивні субкультури, що ними перенасичене культурне середовище сьогодення. Серед віртуальних «тусовок», об'єднаних спільними смаками, розумінням стандартів і цінностей, можна виділити, зокрема, неформалів різноманітних спрямувань — від фанатів спорту до нетрадиційно орієнтованих трансгендерів; від завзятих геймерів і хакерів до бунтарів від музики — панк-рокерів, реперів, металістів тощо. Симптоматично, що в ситуації екраноцентричного світу місце реальних соціальних груп поступово заступають взаємопроникні спільноти користувачів віртуальних мереж, а саме обличчя сталої культури, віртуалізуючись, зазнає невпинних змін.

***Summary.** The article deals with the problem of transformation in the culture of mediation screens of different formats and purposes that radically change social, political, professional, educational spheres of society and people. Considered as pseudo-reality generated by the electronic virtual environment (cyberspace, the world of films, television, the-other-side-of-the-screen media, etc.), acquiring the status of an alternative dimension of existence/operation, it self-changes the boundaries of the individual/entity users, their ideas about options in the real world and culture. The article studies features of the new cultural reality that inspired a kind of 'screen-centred turn', almost total equipment screens and 'virtualization' of modern life.*

Ганна Карась

доктор мистецтвознавства, професор,
професор кафедри методики музичного виховання та диригування
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника», м. Івано-Франківськ
karasg@ukr.net

Музично-виконавська діяльність як вид комунікативно-художньої творчості

Музичний твір як текстіснує в трьох онтологічних (буттєвих) станах або формах — *потенційній, актуальній та віртуальній.*

Ідеальний образ, який виник у свідомості композитора, втілюється у матеріальну форму (твір) у вигляді нотного запису, тобто тексту. Зафіксований у нотному записі, але не озвучений перед слухачами, твір існує у формі буття-можливості, потенційній формі (ланка: композитор → твір). На концерті, під час живого виконання, знову відбувається процес матеріалізації, однак уже у вигляді музичних звуків (вибудовується нова структура: композитор → твір → виконавець). Тобто, твір набуває актуальності у виконавському акті. Однак, це живе виконання адресується слухачам, тому наступна ланка матиме такий вигляд: композитор → твір → виконавець → твір → слухач. Отож, в центрі актуальної форми буття музичного твору перебуває виконавець як його співавтор, тобто творення музики і її виконання суть «рівноцінні» процеси. Звідси справедливим буде погляд на музичне виконавство як рід художньої творчості, як творчу діяльність. Віртуальна форма складається із багатьох компонентів: традиція виконання, новації інтерпретаторів, естетична оцінка твору як результату сприйняття слухачами, критиками, музикознавцями. Вибудовується наступна ланка: композитор → твір → виконавець → слухач (критик, музикознавець). Саме інтерпретація твору виконавцем та сприйняття його слухачами має комунікативний вимір, адже твір залишається в їх пам'яті в ідеальній формі. Таким чином, цей завершений процес виглядатиме так: композитор → твір → виконавець → твір → слухач → твір. Тобто, твір стає об'єднуючим фактором комунікативної тріади: *композитор → виконавець → слухач*.

Особливості твору як тексту оживають і стають яскравими тільки під час виконання. І під час кожного нового виконання вони проявляються по-різному, що залежить від особистості виконавця, його ставлення до виконуваного твору, умов концерту, загальної культурно-історичної ситуації.

Отож, процес інтерпретації твору виконавцем у концертній ситуації є видом комунікативно-художньої творчості, який залежить від кількох факторів. Перший — індивідуальність виконавця або артистична індивідуальність, складниками якої є світогляд, ступінь розвитку інтелекту, досвід емоційного життя, приналежність до того чи іншого художнього типу, вольові якості й риси характеру, культурний рівень, художній смак, професійна обдарованість, ступінь володіння технікою, артистизм тощо. За цих умов варто враховувати, що всякий індивід є продуктом певного соціального середовища й епохи. Другий фактор пов'язаний із історично обумовленою змінністю того, що можна назвати об'єктивними умовами побутування музичного мистецтва (еволюцією музичних стилів, розвитком тех-

ніки тощо). Багатомірність музичного твору, його фундаментальну основу забезпечує складне тематично-жанровепідґрунття. Звідси — виконавська інтерпретація музичного твору пов'язана з таїною проникнення в його змістову, смислову та емоційну структуру. Ця обставина зумовлює звернення виконавця до аналізу твору, його образного змісту, прочитання й розшифрування музичного тексту, його інтонаційно-образної сфери, включення системи значень так званого «музичного словника епохи» (Б. Асаф'єв). Тобто, перед виконавцем постає проблема прочитання творів різних стилів і епох. Як свідчить історія музичного мистецтва, у живому виконанні постійно присутні елементи непередбачуваності, імпровізаційності, спонтанності, що створює неповторність кожного концертного виступу. Виконавці не дарма відстоюють своє право на інтерпретацію, оскільки їхня діяльність, як і діяльність композитора, є творчою, сповненою натхнення, інсайту, творчого пориву. Третій фактор пов'язаний із якісним складом публіки (рівнем її обізнаності й підготовленості до сприйняття, емоційного відгуку на виконуваний твір). Четвертий фактор відображає культурно-історичну ситуацію, у якій перебувають як виконавці, так і слухачі.

Hanna Karas

*Dr. habil. in Art Criticism, professor,
professor of the department of methodology
of musical education and conducting of
Vasyl Stefanyk Precarpathian National University*

Musical and performing activities as a kind of communicative art

Summary. *The theses of the article are dedicated to musical and performing activities as a kind of communicative art. Musical composition as a text exists in three ontological (existence) states or forms — potential, actual and virtual. The performer's interpretation of work and its perception by the audience has a communicative dimension as the performance remains in their memory as a note-perfect performance. Thus, this process will look so: composer → composition → performer → composition → audience → composition. Therefore, the process is becoming a linking factor of communicative triad composer → performer → audience. The expression of the composition the performer gives at a concert depends on performer's personality or artistic individuality, the components of which are world view, degree of intelligence, experience of emotional life, belonging to a particular artistic type, volitional powers, cultural level, artistic taste, professional gift, technical proficiency, virtuosity, etc.*